

PRAVICA

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izda se vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Nebrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 50 — Cena: za 1 mesec Din 500, za četrti leto Din 1500, za pol leta Din 3000; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročnina na upravo jugoslovanske tiskarne, Ko portlačni oedelek, Polanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

VESELE IN SREČNE PRAZNIKE VSEM
DOPISNIKOM IN CITATELJEM ŽELI
UPRAVNIŠTVO UREDNIŠTVO

Velika noč.

Brez velike noči ni krščanstva; brez velike noči za delavca ni majnika.

S svojo smrtjo in trpljenjem je naš Gospod zapečatil svoje nebeške nauke, namenjene duhovni in telesni odrešitvi človeštva. S svojim zmagošljivim vstajenjem pa je svoj nauk poveljal in ž njim končno triumfal nad grehom, zmoti in krivico vseh časov. S tem velikonočnim triumfom je bilo izpolnjeno poslanstvo Gospodovo na zemlji, ž njim je bil v naprej zagotovljen končni triumf njegove krščanske cerkve in njegovih naukov. Brez Gospodovega velikonočnega vstajenja bi bili zastoj njegovi nebeški nauki, zastoj bi bilo njegovo nadčloveško trpljenje velikega petka. Gospodovo velikonočno vstajenje je za vse dvomljivce in omahljivce ter neverne Tomaže sedanje dobe garancija božanstvenosti njegovih naukov, garancija, kakršne ne more nuditi noben drug sistem, noben moderni socialni apostol ali voditelj. Ta garancija je edina svoje vrste in ostane edina za vse čase. Samo enkrat se je Bog učlovečil, učil, trpel, umrl in vstal od smrti — samo enkrat za vse ljudi, ki hrepene po božjem odrešenju.

Na tem večnem nauku triumfirajočega Gospoda sloni tudi naša krščanska delavska organizacija. Kristus je prinesel na svet blagovest ljubezni in pravice med ljudmi, blagovest bratstva. Prvega majnika moderni delavec proklamira svoje zahteve. So to pravične socialne zahteve v borbi proti krivici in lakoti ter zahteva za priznanjem ljubezni in pa bratstva!

Mi krščanski delavci se zavedamo, da te naše socialne zahteve temelje na naukih učnega, trpečega in vstalega Zveličarja. Samo v luči teh naukov ožarjene delavske zahteve morejo postati zmagovalne na prvega majnika dan!

Aleluja!

Ante Kordin:

Naše vstajenje.

Mnogi socialni reformatorji so smatrali vero (religijo) kot važen činitelj v socialnem življenju človeštva. Vsi pa so se pečali z religijo kot problemom, katerega niso vsi povoljno razlagali. Ali ni šlo v sklad z njihovimi socialističnimi sistemi, ali so bili že polni materialistične (brezbožne) filozofije, ali pa so ravno proti veri in njeni zastopnici cerkvi osnovali socialni sistem, ki naj bi rešil delavca okov suženstva telesa in duha. Resnejše socialne pokrete iz prve polovice XIX. stoletja je zajemal problem, kako to, da religija ne obvlada popolnoma življenja ljudi. Fourier je menil, da zato ne, ker življenje pušča vero na cedilu. Globok problem. Fourier razlaga, da je krščanski dualizem, boj med duhom in mesom, odveč. Bog je ustvaril oboje, zato mora preiti duhovne in telesne sile človekove v medsebojno spravo. Človek potrebuje notranji in zunanji mir! Zato naj se postavi mesto dosedanjega katoliškega načela: Zadržite se in bčajte telesa! nov nauk: Posvečaj se z delom in zabavo! Tako Karel Fourier.

Na dnu vseh vprašanj najdemo religijo, je dejal francoski socialni pisatelj Jožef Proudhon. Celokupen človeški problem je religijski, verski. Vsa socialna reforma je mogoča na etičkem temelju (dr. Krek). Človek je subjekt stvarstva. Bistvo socializma, vprašanje gospodarskega življenja človeštva, je v tem, da sleherni človek, ki je zmožen dela, opravlja svoje delo in zato prejme toliko dohoda, da more stanu primerno živeti.

Zato je upravičena zahteva Fourierjeva po miru v človeški notranjosti in v javnem medsebojnem življenju. Kdo si ne želi jasnega, lepega, solnčnega življenja v svoji duši? Kje ga bo našel?

Ali nam ga more dati svet? Pojdi v naravo, spomladi, ko vse zeleni, brsti in cvete. Človek nehoti pozabi na vse bridkosti. Francoski filozof J. J. Rousseau je zaklical človeku: Nazaj k naravi! Povrni se v prvotnega preprostega naravnega človeka. Zavrz ves vpliv vzgoje in civilizacije. Živi v svobodi solca in boš najbolj srečen. Boga ne boš potreboval. Ti boš sebi zadoščal! Ali je tako? Kako nezadostna rešitev!

Ali more dati mir, srečo in zadovoljnost morebiti človek? Koliko je bilo že reformatorjev na zemeljski obli. Vsakdo je učil svoj nauk. Vsakdo je menil, da je iznašel nov lek, s katerim bo osrečil človeštvo. In v tem so se vsi motili in zato ni nihče uspel. Nadomestiti, oziroma zadovoljiti naše notranje duhovno teženje, ki je v naših dušah, tega ne more človek s svojimi idejami. Morda za hip, kakor hladna voda za enkrat uteši žejo. Človekovo delo nosi znak nepopolnosti in nedovršenosti že z ozirom na ročne in duševne njegove izdelke, kaj moremo reči šele glede najgloblega življenjskega vprašanja, ki je eno samo: vera! Tu je človek le orodje v moči božji. On ne uči svojega, ampak kar je božjega. To je učeca cerkev z nezmotljivim učenštvom v verskih in moralnih resnicah. To je ona velika razlika v reševanju verskega vprašanja, ki ga človek ne more rešiti drugače, kot je že rešeno in je v krščanskem nauku jasno izraženo. Vse versko vprašanje obstoji le v življenju po veri! Zato je očitno, da religija ne obvlada popolnoma življenja, razumljiv, ako odgovorimo: ne vsled nje same, ampak vsled poedincev, ki jo ne izvršujejo in ne žive, kot ona uči. Vzrok je v naši naravi, ki ima korenine zla v izvršnem grehu, ki našo naravo teži proti slabemu. Zato in odtod oni boj v naši duši: za dobro se je treba borovati. Ta boj nas posvečuje, nas usposablja za zmage, nas ustvarja za prave socialiste.

To moč nam je prinesel Križ, to zmago nam oznanja Vstajenje. Resnica o Križu bo prav uravnavala vsa socialna vprašanja, Vstajenje bo prineslo in pokazalo vso pravičnost. Vstajenje je že sedaj v naših dušah. Nam se hoče duha pravice, dobrote, resnice in ljubezni. V tem pravcu gre ves naš socialistični — krščanski pokret, ki naj odpravi vsako zastarelo in nesocialno napravo. Mi hočemo pravičnega, etičnega, krščanskega odnosa med vsemi ljudmi. Kakor naj bo gospodarsko življenje podrejeno vsemu človeštvu, tako naj bo vse človeštvo podrejeno krščanskim principom, ki edini morejo uravnavati človeško družbo. Le tako bo mogoče ustvariti rod, ki bo bolj krščanski kakor socialistični v tem smislu, da bo imel temelj, na katerem zgradi novim življenjskim zahtevam primeren in pravičen družabni red.

V to nam bodi dan življenja — dan Vstajenja!

Političen pregled.

Radič se ponuja, da bi vstopil v vlado. Zadnjič nedeljo je napovedal, da bo konec aprila že v vladi. Radikal pa so bolj za sodelovanje z Demokrasko zajednico. Edina ovira je Maksimović. Demorati zahtevajo, da poda Maksimović na mesto notranjega ministra ostavko. Pašičevci in Uzunovičevci imajo medseboj hud boj za to, kdo bo prevzel v roke vodstvo stranke in kluba. Uzunović hoče enotnost kluba na vsak način ohraniti.

Uzunović-Koroščeva vlada je dobila v Ameriki 30 milijonov dolarjev posojila. Od tega se bo uporabilo 15 milijonov

dolarjev za graditev jadranske proge, 15 milijonov dolarjev pa za vladne potrebe. Vsled najetja posojila se bodo zmanjšali tudi davki. Ministrski svet je sklenil, da se letos prične graditi železniška zveza Slovenije z morjem. Trgovinsko ministrstvo je dalo ljubljanski borbi pravico trgovanja z denarjem. S tem se je končal štiriletni boj za spolnitev ljubljanske borze.

Po svetu.

Poostritev dogodkov na Kitajskem je vedno večja. Severnokitajske oblasti so proti vsem pravilom mednarodnega prava izvedle preiskavo v poslopih sovjetskega poslanstva v Pekingu, Tientsinu in drugih večjih mestih. Začele so energičen boj proti komunistom in iščejo obtežilno gradivo za dokaz, da južnokitajska vlada dela v popolnem sporazumu z boljševiki in z njihovo podporo. Ta mednarodni incident je povzročil, da je Rusija odpoklicala svoje zastopnike in prekinila vse diplomatske zveze s pekinško vlado. Ker Anglija bolj simpatizira s Severno Kitajsko in je že dalj časa tudi med Rusijo in Anglijo napeto razmerje, se splošno označuje položaj kot zelo napet. Velesile so ponovno poslale ojačenja svojim posadkam in tudi na sibirski meji zbirajo tako Kitajci kakor Rusi svoje čete.

Naša borba.

Ako se danes govori in piše o potrebi, zmislu, namenu in pomenu strokovne organizacije kot zastopnice delavskih interesov, je to znamenje, da še danes ne poznamo nje pravega pomena in namena. V koliko se delavstvo danes pomena strokovne organizacije zaveda, nam kaže stanje te organizacije. Reči je treba, da naše delavstvo v veliki večini še do danes ni prišlo do tega, da bi smatralo svojo razredno strokovno organizacijo kot svojo življenjsko potrebo. Da je temu tako, nam jasno priča veliko število neorganiziranega delavstva ne samo pri nas v Sloveniji, ampak po vsem svetu. Bolje je, da si organiziran v katerikoli delavski strokovni organizaciji, kot pa nikjer. Že danes se kaže, kako velikega pomena so za delavstvo njegove stanovsko-razredne strokovne organizacije. Treba je samo pomisliti, v kakšnih razmerah bi še bilo delavstvo danes, ako bi ne imelo svojih bojnih organizacij. Spomnimo se le na razmere pred 10 ali 20 leti. To je napredek, ki je neprecenljive vrednosti.

In danes, ko nesocialna in nemoralna kapitalistična družba dela z vsemi silami na to, da se obdrži na površju in še nadalje zatira in se ne briga za neposredujoče delovno ljudstvo, ki nima drugega kot svojo delovno moč, posebno danes mora biti to ljudstvo samo v sebi enotno in pripravljeno na boj. In strokovna organizacija je tista, ki ga bo v tem boju vodila in pripeljala do končne zmage. Današnja kapitalistična družba je popolnoma nekrščanska, kapitalist je enak kapitalistu kot dinar dinarju, nikjer ni nobene razlike. Zato se zelo motijo tisti, ki mislijo, da se delavstvo, organizirano v krščanskih strokovnih organizacijah, obrača samo proti kapitalistu-brezvercu. Ne! Ono hoče in zahteva pravico povsod!

Današnja družba govori o svoji kulturi, o svojem krščanstvu. Delavstvo pa govori vsem: vi niste kulturni, še manj pa krščanski! Ako bi bili kulturni, ne bi pustili, da uničujemo svoje življenje za tako sramotno plačilo po rovih, polnih plina, in po zakajenih in nehygieničnih obratih in tovarnah. Kaj še, ko bi bili res pravi kristjani!

Delovno ljudstvo danes vidi, da mu ne bo nihče drugi pomagal, ako si ne bo samo, ako ne bo poseglo po edinem svojem orožju, ki ga ima — in ako se ne

bo organiziralo. Delovno ljudstvo ni izkvarjeno, ono je pošteno in zdravo. Današnja meščanska družba pa je gnila. In delovno ljudstvo čaka velika naloga, da bo ono samo sebi krojilo pravice in dolžnosti, da zadobi pravice, ki mu po božji in človeški postavi gredo.

Ne bomo se prepirali, kdo naj delavstvo v njegovem upravičenem boju vodi. Delavstvo more izbirati samo med dvema: med krščanskim socializmom in marksizmom. To sta dve ideji, katerih moč se bo izkazala v borbi za delavske interese. Zmagala pa bo tista, ki je zdrava v svojem jedru. In tista strokovna organizacija bo močna, ki se bo za delavstvo najuspešnejše borila.

Naše prepričanje, da je naša organizacija na pravem potu, nam vedno bolj potrjuje to, da stopnema in stalno raste ter tako pridobiva na svoji moči in ugledu. In kar se v naši organizaciji dela, se dela za zboljšanje delavčevega gospodarskega in kulturnega položaja. Vse naše delo pa ima in bo vedno imelo svoje globoke in trdne temelje v neizčrpni virih Kristove vere — pravega krščanstva. In vsak delavec — krščanski socialist — je v dno duše prepričan, da bo tudi njemu, ali če že ne njemu, pa vsaj njegovim potomcem, napočilo velikonočno jutro in dan Vstajenja!

Davki.

V nasprotnem časopisju, meščanskem in delavskem, je nastala ostra kampanja proti SLS, koje delegacija je v vladi, zaradi davkov. Stranki se očita, da je obdržala v sedanji vladi davek na ročno delo, da je razširila ta davek tudi na delavce, ki dobivajo plačo od države in ki so dosedaj plačevali davek po določilih zakona za leto 1921-22 za Srbijo in Črno goro, kljub temu, da je bil ta zakon ugodnejši za delavce in končno, da je obdavčila privatne nameščence zelo trdo. Ker smo tudi mi sestavni del SLS, je potrebno, da zavzemamo tudi mi svoje stališče napram tem dejstvom.

Principielno stališče.

Izven dvoma je, da je davek potreben, ki daje državi potrebna sredstva, da more izvrševati svojo nalogo. Tega se zavedamo tudi delavci. Kljub temu pa mora država, ko odmerja davek, imeti oziar na svoje državljane. Davek ne sme biti niti previsok niti take oblike, da bi zarezal pregloboko v gospodarsko silo državljanov. Predvsem pa mora država brezpogojno vpoštevati načelo, da ne smejo biti davki takega značaja, ki bi ogrozili naravna prava državljanov, to je eksistenčno in osebno pravo.

Eksistenčno pravo. Ko se človek rodi, dobi pravico do življenja. Tega mu ne sme kratiti niti poedina oseba, niti kaka družba, tudi država ne. Če bi bil davek tako visok ali v taki obliki, da bi ogrozil eksistenčno pravo, bi bil krivičen in država bi prekoračila svoj delokrog.

Pri določanju davka mora država vpoštevati eksistenčno pravo tudi posamezne družine, predvsem ker je družina ona nežna in neobhodno potrebna celica, brez katere ni niti družbe, še manj pa države. Iskrin in dalekoviden državnik bi moral obrniti vso pozornost na zaščito družine. In sicer v interesu države. Družinski gospodar prevzame veliko materialno breme za splošno, ko vzreja in vzgaja svoje otroke. Če mu pa država otežuje ali pa sploh onemogoča izvrševanje te naloge, zopet prekorači mejo svojega delokroga, obenem pa učini protidrjavno dejanje prve vrste. Kajti s takim postopanjem tira družine v neobhodno prohibicijo, posebno pa še v sedanji dobi, ko je vpliv cerkvenega nauka v tej točki tako zrahljan.

Dejanski položaj.

Davek na ročno delo. Ta je opravičljiv edino pod že navedenimi pogoji. Ker pa živi danes delavstvo v skrajno neugodnih razmerah, je gotovo, da ogroža ta davek v večini slučajev eksistenčno pravo delavca in njegove družine.

Pri privatnih nameščenih se določa davek od njihovih skupnih letnih prejemkov in sicer na ta način: Letni dohodek do 6000 Din je prost davka; preko 6000 Din do 12.000 Din plačuje nameščenec davka 3,5%; preko 12.000 Din do 24.000 Din 4%; preko 24.000 Din do 36.000 Din 4,5%; preko 36.000 Din do 48.000 Din 5%; preko 48.000 Din do 60.000 Din 5,5%; preko 60.000 Din do 72.000 Din 6%; preko 72.000 Din do 84.000 Din 6,5%; preko 84.000 Din do 96.000 Din 7%; preko 96.000 Din do 108.000 Din 8%; preko 108.000 Din do 120.000 Din 9%; preko 120.000 Din 10%.

Invalidski davek in komorni davek se plačujejo posebej. Le-te mora pobirati in oddajati davkarijam delodajalec.

Ta davek se odmerja na progresivni podlagi t. j., da se procent polagoma dviga. Kdor ima več plače, ta bo tudi bolj obdavčen. Ta način je edino pravilen in bi se moral vpeljati pri odmeri vseh neposrednih davkov. Hiba tiči pa v tem, da je vsota letnega zaslužka, ki je prosta davka, prenizka. Zvišati bi se morala vsaj na 20.000 Din. Druga hiba je v tem, ker se pri odmeri tega davka ne vpoštevata družina, vsled česar bo pri nameščenih z nizko letno plačo ogroženo eksist. pravo njega in njegove družine.

Razmerje SLS do teh davkov.

Sigurno je, da je prevzela SLS s svojim vstopom v vlado tudi soodgovornost za proračun za leto 1927-28. Toda pri tem se pa mora vpoštevati razmere, pod katerimi je vstopila v vlado. Na mizi je našla že izdelan proračun od prejšnjega režima. Če bi hotela izpeljati bistvene izpremembe, bi se moral proračun predelati popolnoma na novo. To bi pa pomenilo, da ne bi bil proračun sprejet pravočasno t. j. do 1. aprila. S tem bi pa prišla država v brezpravno stanje. Če imamo pred očmi neugoden gospodarski položaj naše države ter obenem dronoglost zunanje sveta v tem oziru, je jasno, da se ni smelo to zgoditi. Država bi padla v še večjo zmešnjavo. In pa naš politični zunanji položaj! Če ga ne bi vpoštevati, bi pomenilo, da se igra država z ognjem. Nujna dolžnost do delavstva in do celotne države je zahtevala, da sodeluje SLS v državni upravi na podlagi že sestavljenega proračuna. Bila pa je njena naloga, da zboljša marsikatero preostro določbo. Pri ročnem davku je zvišala eksistenčni minimum od 5000 Din na 6000 Din.

Privatne nameščence je vzela v posebno zaščito. Znano je, da je določil prejšnji režim, da bo plačeval vsak nameščenec 8% davka od svojega celokupnega letnega zaslužka brez ozira na višino zaslužka. Če bi obveljal ta princip, bi bili nižji privatni nameščenci strahovito udarjeni. SLS je z izredno energijo dosegla, da se je sprejel progresivni sistem, s čimer so nižji privatni nameščenci vsaj deloma zaščiteni.

V splošnem se pa moramo zavedati, da je gospodarsko in socialno zboljšanje delavstva nemogoče brez zboljšanja splošnega, predvsem pa državnega gospodarstva in brez zboljšanja državne uprave. Sedanja vlada si je pod pritiskom SLS nadljala predvsem to nalogo. V tem oziru pokaže naša slovenska delegacija lahko s ponosom na lepe, nepričakovane lepe uspehe: Ljubljanska borza za blago je dobila dovoljenje za valutno in devizno trgovino, Amerika je dovolila 30 milijonsko dolarsko posojilo v svrhu gradnje novih železnic, treh v Sloveniji; oblastnim samoupravam je omogočeno uspešno delovanje, s tem da jim bodo prepuščene bivše deželne dolžade; deželna imovina se je prenesla na samouprave, isto tako kompetenca nadzorstva nad občinami in cestnimi odbori; podpore za regulacijo nekaterih rek in gradnjo mostov. Naš tovariš dr. Gosar ima pripravljenih več pravilnikov, ki se tičejo izredno delavskih interesov, predvsem pravilnik za obratne zaupnike, pravilnik za podporo brezposelnim, ki bo tudi omogočil zidavo cenenih delavskih stanovanj, isto tako pripravlja reorganizacijo bolniškega zavarovanja. Torej predpogoji, ki nudijo jamstvo za boljšo bodočnost.

Naši nasprotniki so pa takega značaja: Če bi naša delegacija napravila in dosegla še toliko koristnega in dobrega, bodo vedno vpili in hujskali. Vzemimo davek na ročno delo: Dr. Žerjav je ta zakon s svojimi demokratskimi ministri-kolegi sopsodpisal. Toda »Jutro« je sedaj med prvimi, ki rolni proti temu davku. Našim nasprotnikom manjka postavnega značaja. Njihovo geslo je, da morajo doseči uspehe, pa magari z nečednimi sredstvi. Največja nesreča za delavstvo so pa neresni ali pa po značaju skvarjeni voditelji. Takih se varujmo! Mi se pa zavedajmo, da se je naše javno in gospodarsko življenje premaknilo z mrtve točke v dobro in da se bo vedno boljšalo. V naše ministre smemo imeti popolno zaupanje predvsem, ker je med njimi tudi naš tovariš dr. Gosar. Prepričani smo, da bodo odpadle v prihodnjem finančnem zakonu vse določbe, ki so v kvar revnim delovnim slojem, ker bodo sodelovali pri njem takoj od početka, od temelja naši zastopniki.

Jugoslovanska strokovna zveza. Iz centrale.

Vsem krajevnim organizacijam. Opozarjamo vse krajevne organizacije, da nam na okrožnico št. 19 točno in hitro odgovore ter sporoče točni program proslave 1. maja, predvsem kraj in uro zborovanja. Hočemo, da bodo letos vse naše proslave mogočne in se izvršile pri vseh skupinah. Na prepozne prijave se z ozirom na govornike ne bomo mogli ozirati. Skupine naj nam pravočasno sporoče, koliko izvodov »Pravice« majske številke naročajo za kolportajo. Hitite s pripravi, da bodo naše proslave mogočne manifestacije dela. — Glavno tajništvo.

Zveza tovarniškega delavstva.

Iz tajništva SZTD. Skupine se ponovno opozarjajo na proslavo 1. maja. Ker bo prišel letos prvi maj ravno na nedeljo, ne more biti nikjer nobene ovire, da se proslava ne bi vršila. Skupine so že pred časom prejele tozadevne okrožnice, treba je le še, da v kolikor še niso, takoj prično s potrebnimi predpripravami. Delavski praznik moramo proslaviti vsepovsod, kjer obstajajo tovarniški obrati. Po vseh krajih se morajo vršiti delavska zborovanja, katera naj se razvijejo v mogočne manifestacije proti krivicam in preganjanju, proti kršenju osemurnega delavnika, za pravično ureditev delavskega zavarovanja in zaščite, proti preganjanju delavskih zaupnikov od strani delodajalcev, enoglasno naj delavstvo protestira proti vsem, ki ovirajo delavcu človeka vredno in dostojno življenje. Skupine, katere na tozadevne okrožnice še niso odgovorile, naj to takoj store, da bo mogoče pripraviti zadostno število govornikov in tudi po možnosti upoštevati želje skupin.

Zveza papirniškega delavstva.

Vevče. Zadnje čase širijo gotovi ljudje v papirnici (pa ne delavci) vesti, ki po nepotrebnem razburjajo delavstvo. Mislamo, da to ni v interesu tovarne, katere pooblašeni organi bi morali skrbeti za mir in red v tovarni, ne pa sami povzročati govorice, ki dajo delavstvu misliti. In kadar delavstvo misli in veliko misli, tedaj vemo, da se nekaj pripravlja. Delavstvo papirnice zadnje dni stika glave in si je že na jasnem, kdo mora iz tovarne ven, da bo mir in red. Treznemu vodstvu organizacije se je zahvaliti, da se niso zadnje dni izvršili v Vevčah posebni dogodki. Delavstvo je sito šikan in razburjenj. Ono hoče delati in pošteno eksistirati. Tisti pa, ki misli, da je papirniško delavstvo mrtov stroj, se zelo moti. Papirniško delavstvo stoji

v redni pripravljenosti in bo znalo prav odbiti vse napade. To smo povedali pravočasno.

Vevče. Nezakonito postopanje ravnateljstva papirnice je bilo posebno izraženo dne 9. aprila, ko je bil neki mazač odpuščen brez odpovednega roka in navedbe vzroka, menda zato, ker se je užgalo ležišče. Glavno tajništvo JSZ je poslalo ravnateljstvu predlog, da se krivica prizadetemu popravi in odpust prekliče. Upamo, da bo ravnateljstvo predlog upoštevalo, ako ne, bo treba pravico iskati na drugem mestu.

Viničarji.

Minister dr. Gosar za viničarje in poljske delavce. Na predlog »Strokovne zveze viničarjev« je poslala JSZ 1. aprila pod št. 272-27 ministru tov. dr. Andreju Gosarju prošnjo, da izda ministrstvo socialne politike naredbo Borzi dela v Mariboru, da sme izstavljeni izkaznice za polovično vožnjo po železnici tudi viničarjem in poljskim delavcem, ki gredo na Hrvatsko in Medjimurje k mlačvi, in da bi v jeseni take izkaznice zopet izdajale Borze dela na Hrvatskem in Medjimurju. Končno je JSZ v svoji vlogi poslala tov. ministra, da ukrene potrebno pri g. ministru za promet, da dovoli zgoraj omenjenim prost prevoz, ali pa vsaj proti polovičnemu plačilu, deputatov po železnici, katere prejemajo ti delavci za svoje plačilo. — Minister tov. dr. Gosar je poslal JSZ 5. aprila pod št. 3346 sledeči dopis: »V zadevi potovanja viničarjev in poljskih delavcev iz Slovenije na Hrvatsko in Medjimurje sem naročil Borzi dela v Mariboru, naj v zmislu § 101 zakona o zaščiti delavcev izdaja tem delavcem dovoljenja za polovično vožnjo in naj mi predloži referat o tem problemu s predlogi o najprimernejši formi posredovanja dela in pomoči v tem slučaju. Z ozirom na predlog, da se v jeseni izdajajo ista dovoljenja za povratek, ni za sedaj mogoče ničesar ukreniti, pač pa bom skrbel, da bo v novi pravilnik o davanju potnih olajšav delavcem sprejeta odredba, ki bo tudi to vprašanje po možnosti na zadovoljiv način uredila. V zvezi s tem pravilnikom bom skušal doseči od prometnega ministrstva, da dovoli za prevoz deputatov teh naših delavcev čim nižjo tarifo, ker na brezplačen prevoz pri sedanjem težkem stanju našega gospodarstva in našega prometa ni mogoče misliti. Z odličnim spoštovanjem: Dr. Gosar, l. r.« — Priporočamo viničarjem in poljskim delavcem, ki nameravajo potovati k mlačvi na Hrvatsko in Medjimurje, da se takoj obrnejo na Borzo dela v Mariboru.

Marjanca:

Iz Golgote v vstajenje.

Kako velika je zemlja in kako številni milijoni na njej! Toda na vsej tej zemlji je le ena gora — gora Golgota.

Kako blešči njen vrh v zadnjih žarkih zahajajočega solnca! Gola je ta gora. Na njej ni rastline, ni drevesa. Pač, eno drevo je, drevo dreves. Drevo, ki je povzročilo največje trpljenje — pa tudi odrešenje. Križ. Pribili so na ta križ večno Lepoto, Resnico in Dobroto. Bog visi na njem in trpi in umira.

O, da bi vsi ti milijoni spoznali, da bi razumeli trpljenje in smrt — Boga! Da bi čutili, kakšno neizmerno krivico so storili Pravičnemu! Med dva razbojnika so razpeli Najčistejšega!

V bolečino Matere sedem žalosti se izliva bolečina zadnjih trenutkov umirajočega Odrešenika. Te mrtvobede ustnice prosijo nebeskega Očeta za vse tiste, ki mu delajo krivico. O, ljubezen brez primerel!

S poslednjim vzdihom je ugasnila nebeška luč v očeh Zveličarja. Umrl je Bog. — Umrl je in bil položen v grob zato, da premaga smrt, zato, da tretji dan namani angel svetu, da je Gospod res vstal in da živi, in še zato, da bo v nas večno živel Aleluja, pesem vsega stvarstva in pesem vstajenja. To himno vstajenja bodo pela srca milijonov širom zemlje.

Pozdravljeno, velikonočno jutro!

Razširjajte »Pravico«!

A. M.:

Vstal ie.

In ko je sobota minila, so Marija Magdalena in Marija Jakobova in Saloma kupile dišav, da bi prišle in Jezusa mazile. In prvi dan po soboti so prišle zelo zgodaj k grobu, ko je solnce vzhajalo. In so rekle med seboj: Kdo nam bo odvalil kamen od vrat groba? In so se ozrle ter so videle kamen odvaljen. Bil je namreč silno velik. In so šle v grob in so videle mladeniča sedečega na desni, ogrnjenega z belim oblačilom in so ostrmele. On pa jim reče: Nikar se ne bojte! Jezusa iščete nazareškega, križanega. Vstal je...

(Sv. Marka, XVI, 1-7.)

Bocong, bocong, bon, bong, bocong, bon, bong, bocong...

Vstajajočo velikonočno zarjo pozdravlja zvon iz visokih lin. Njegov pozdrav doni po ozračju, deli valov se združijo z drugimi deli, dokler ne zadoni mogočen akord v zvišeno Alelujo.

Slavček, še nespóčit od nočnega petja, se predrami, odpre svoj tenki kljunček ter izliva v nežni pesmici svoj pozdrav velikonočnemu jutru.

Črni kos zaprhuta v gosti meji, zaspalec odbeži, objame ga veličastnost tega jutra in zbere najlepšo melodijo, da počasti Gospoda.

*

Velikonočni zvonovi vabijo...

»Pa mi ga žingamo...« doni prešerna pesem iz zakajenega lokala. Moderna družba je zbrana in proslavlja na svoj način velikonočno jutro. Moški in ženske. Njihove oči so žareče, toda ta žar ne

ncsi veselje, ta žar ne znači miru, žar teh oči pali. V njih ni velikonočnega jutra. Gospod je šel mimo...

*

»Ali je bilo lepo Vstajenje?« vpraša gospodinja Pepca, ko je stopil v hišo gospodar Tone. Gospodar sicer ne odgovori takoj, vendar pa ve, da je bilo lepo; kajti veličastvo procesije še počiva na njegovem obrazu.

Družina se zbere okoli mize k velikonočnemu zajuterku.

Gospodar odgrne jerbas z blagoslovljenimi velikonočnimi jedili. Najprej vzame veliki hleb, ga prekriža, načne in začne rezati koščke. »Tonček, ta košček bo za Sivko, ta za Sivčeka, ta za Rjavca, tega boš dal pa mali Liski. Ti, Jože, boš pa nesel ta košček Rički, tega Pramu, tega pa malemu Sivcu.« Razdelitev bi bila končana, da se ne oglasi triletna Martina, ki se tudi hoče udeležiti velikonočnega obdarovanja. »Ti boš nesla pa steklenico z blagoslovljeno vodo,« odloči oče. Sprevod gre proti hlevu. Ko ga gospodar odpre, pozdravijo njega in njegovo družinico. Rička, Pram in Sivček s tako nežnim rezgetanjem, kakor še nikoli. Tudi Sivka jih pogleduje tako ljubeznivo, češ, komaj čakam na blagoslovljeni prigrizek.

Oče škropi, blagoslovlja, otroci pa dele domači živini piruhe.

*

Vdova Franca pripravlja sebi in svojemu sinu edincu velikonočni prigrizek. Ni razkošen. Jajce, nekoliko šunke in kolač. Nehote se spomni, da je bilo včasih drugače, ko je živel še njen mož. Toda postal je žrtev poklica. Bil je železničar...

Pa vseeno ji je mehko pri srcu. Zdi se ji, da čuti v sobici njegovo navzočnost. Z ganjenim glasom reče svojemu sinčku: Moliva očenaš še za ateta, da bo imel tudi on piruhe...

*

Soseda Urša je potrta. Prišla je domov po zelo dolgem, dolgem času najmlajša hči Tončka. V svet jo je poslala zdravo, cvetočo in z mirno vestjo v srcu. Toda svet je nevaren, poguben za tiste, kateri se ga oklene. In Tončka se ga je. V šoli in iz knjig je pila drugo učnost, ne materine. Po dolgih letih jo svet pošilja pod domači krov. Želi, da bi počivala v domači zemlji. Ta nesrečna jetika!

»Tončka, kaj pa, ko bi prišli gospod, dobro bi ti storilo.«

Toda Tončka nevoljno zamahne: »Čemu, saj se s smrtjo neha.«

Materino srce se stiska v žalosti, joče in moli.

Velikonočni zvon zvoni, pozdravlja in vabi. Tudi Tončko.

Velikonočna procesija se vije mimo okna, reči banderi zmagonosno vzhaja, velikonočne pesmi potrjujejo, da je Gospod vstal.

Tončka, zakaj jočeš?...

Materi se zdi, da sliši glas iz bolniške sobe. Pride in vpraša: »Mama, ali ne bi mogli priti še danes gospod?«

— — — Kaplan Janez se mudi precej časa, končno pozvoni. Z resnim obrazom vzdigne sv. hostijo, se obrne proti Tončki: »Glej, Jagnje božje...«

»No, Tončka, ste zadovoljni s piruhi?« izpregovori gospod Janez ob slovesu.

»Gospod, po več letih vem in čutim, da je Gospod res vstal!«

Zveza vinogradnikov se je pred kratkim ustanovila v Mariboru za vso Slovenijo. Ta želja, da si tudi lastniki vinogradov ustanove svojo stanovsko organizacijo, je bila še posebej poudarjena na lanskem kongresu viničarjev v Ljutomeru, kajti lažje in bolje je napraviti sporazum kolektivno med zastopniki stanov, kakor med posamezniki individualno. Upamo, da ni daleč čas, ko se bomo vsedli zastopniki viničarjev za zeleno mizo z zastopniki vinogradnikov in uredili vse pereče zadeve in odprta vprašanja, ki teže viničarje.

Viničarji izpeljejo socialno zavarovanje sami. Cesar jim noče dati država, to si bodo ustvarili sami. Ideja vzajemne samopomoči nepričakovano prodira in objema vse. Člani Strokovne zveze viničarjev bodo v bodoče zavarovani za slučaj bolezni, poroda, nesreče in smrti. Tako dela naša organizacija, zato je tudi porastlo število članov v kratkem času nekaj tednov za 150 odstotkov. Več novih organizacij čaka na ustvaritev. Naše pozitivno delo rodi uspehe. Radičevci, narodni socialisti in socialisti so pa hodili k nam le ob volitvah — po glasove.

Prvi maj.

Krščansko socialistično delavstvo praznuje vsako leto praznik sv. Jožefa, da izkaže posebno čast simbolu delavstva in delu, katerega je posvetil sam božji Sin v tesarjevi delavnici. Poleg tega pa proslavi vsak zaveden krščanski socialist praznik dela Prvi maj, da ta dan, ki je mejnik med tužno spečo in probujajočo se naravo, manifestira moč in pomen dela, ki je podlaga vsemu.

Na ta svoj dan mora delavstvo dokazati vsemu svetu, da brez delavskih rok zastoj stoji stroji v obratih, zastoj ponosni dimniki, ki jih je delavstvo pozidalo, ker iz njih se ne kadi, ako delavčeve roke ne hranijo vročih peči s črnim dijamantom, ki ga trudne delavčeve roke dvigajo z globočin zemlje na dan. Naj ta dan vidi nenasitna buržazija, da je odvisna od proletarcev, ki opravljajo dostikrat lažni in žejni najslabša dela, da se more bogatin prenasititi in kopati v razkošju in zapravljanju.

Delavci! Pripravimo se na naš dan, na praznik dela Prvi maj, da bo ta dan cela naša domovina kot en zbor zavednega delavstva, ki kuje organizirano svojo boljšo bodočnost in nov svet — krščansko socialistično družbo, v kateri bo odločevalo le delo in pravica!

Dlakocepci.

»Enotnost«, št. 13, od 7. aprila 1927, se zaletava v krščanske socialiste, češ, da smo od komunistov, ki so se začeli zadnje čase pozdravljati z »Delu čast in oblast!«, prevzeli njihovo parolo in jo prekrstili v »Delu čast, delu slava«. Marksistični moralni pridigar si seveda ne more kaj, da ne bi ob tej priliki po svoji svobodnjaški navadi natolceval, češ, da priznavamo delu pač čast in slavo, oblast pa kapitalu.

Sodruge dopisniku »Enotnosti«, ki si na brž predstavlja, da je svetovna socialistična veličina, najbrž ni znano, da je dr. Janez Evangelist Krek pred 32 leti zložil pesem z naslovom »Naša pesem«, katere vsaka kitica se končava z refrenom: »Delu slava, delu čast!« Ta »Naša pesem« je že 32 let himna krščanskih socialistov. Sodruga ne bo škodilo prav nič, ako se jo nauči na pamet in pa peti. Partituro dobi pri »Krekovi mladini«. Kot delavskemu sobojevniku mu jo bomo prav radi dali gratis. — V ostalem menimo, da bo delo, kateremu bo nasprotno pri nana slava in čast, dobilo in imelo tudi potrebno in primerno oblast, katero mu priznavajo vsi delavci, ne samo krščanski socialisti. Seveda izvira tudi ta oblast dela, kakor vsaka druga, od zgoraj, od Boga, ne pa morda od kake marksistične internacionale.

Zgled človekoliubnosti

Delavstvo pri Trbovelski premogokopni družbi je v tem srečnem položaju, da se mora vedno boriti. Enkrat je redukcija staleža, drugič redukcija plač, tretjič se mečejo na cesto iz rudniških stanovanjskih hiš odpuščenj delavci, in tako gre naprej.

Med drugim je TPD kar na lepem, brez zakonite podlage, določila, da se izplačujejo delavcem mezde mesečno,

ne pa na 14 dni, kakor določuje zakon. Kljub protivni odločitvi rudarskega glavarstva v Ljubljani dela družba nasprotno.

Radovedni smo, s kakšnimi razlogi utemeljuje TPD svoje postopanje. Za obresti bi vendar ne gre. Saj smo čitali po časopisih ob priliki poloma Slavske banke, da je bila ena glavnih stebrov pri tej banki TPD in da bo morala štetiti za sanacijo težke milijone. Ali ima morda v tem kako vlogo način obračunavanja plače za marejeno akordno delo?

Za razloge ne vemo. Vemo pa, da je tako postopanje družbe vredno najhujše obsodbe. Vemo tudi to, da bi morala naša javnost odločno nastopiti proti metodam TPD, predvsem pa vemo, da bi morala tak boj voditi po svoji moralni obveznosti naša slovenska krščanska družba. Pa ni pričakovane boja. Torej ali krščanska družba spi ali je pa ni in samo fantaziramo, če pišemo, da obstoja med Slovenci krščanska družba.

Za nas krščanske delavce pa je jasno, da ni sprave med nami in takimi podjetniki, ampak, da moramo voditi boj do skrajnosti, do končne zmage.

Tedenske novice.

Prva delavska hranilnica in posojilnica, registrirana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani, bo imela svoj tretji redni občni zbor na belo nedeljo, dne 24. aprila 1927, ob 10 dopoldne v uradnih prostorih na Starem trgu. Dnevni red je sledeči: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru; 2. poročilo načelstva in nadzorstva; 3. odobritev računskega zaključka za drugo upravno leto 1926; 4. volitev nadzorstva; 5. slučajnosti. — Člani zadruge se tem potem vljudo valijo, da se občnega zbora udeležijo v najobilnejšem številu. — Načelstvo.

Zahvala. Ljubljanski mestni delavci, ki smo bili za tri dni odpuščeni iz mestne službe, da bi na ta način prekinili službeno dobo in izgubili pravico do stalne namestitve, in to ravno pred velikonočnimi prazniki, se tem potem kar najtopleje zahvalujemo magistratnemu svetov kakor tudi g. vladnemu komisarju za pravično popravilo krivice. — Prizadeči mestni delavci.

Polovična vožnja na železnicah. Minister za promet je izdal pravilnik za popust na voznjah po železnici in državnih brodovih. Med drugim se daje s tem pravilnikom tudi članom raznih društev dovoljenje za trikratno polovično vožnjo na leto, če potujejo posamezno ali v skupinah. Predložiti morajo potrdilo, da so vsaj dve leti člani dotične organizacije. Razen tega imajo društva 50 odst. popust za enkratno vožnjo vseh svojih članov k letnemu kongresu, oziroma obč. zboru.

Tonče pravi, jaz ne pijem vina, zopma mi je njega kislina, moja je parola zdaj: Živel gorki »BUDHHA« čaj!

Tatvina ciganov. V Sneberjih pri Ljubljani so cigani ukradli posestnici Neži Kosar s skednja 12.000 Din vreden voz zapravljiček. Cigane zasledujejo orožniki.

Nesreča v rudokopu. V Kotredežu pri Zagorju je pri odkopu podsulo rudarja Ivana Feleta. K sreči so ga tovariši takoj odkopali in je dobil samo na nogah nekaj poškodb.

Zopet požar v Mengšu. Pretekli teden je v noči od srede na četrtek pogorel v Mengšu dvojni kozolec posestnika Kandušarja. Požar je brezdvoma zanetila zlobna roka, ker je bil kozolec precej oddaljen od steze.

Evharističen kongres na Krku. V mestu Krku na otoku Krku bo od 13. do 15. avgusta evharističen kongres za 18 župnij otoka Krka. S kongresom bo združena proslava 1100 letnice rojstva sv. Cirila.

Ponesrečen železničar. Premikaču Ivanu Korošinu je na glavnem kolodvoru v Ljubljani pri ranžiranju vagonov zmečkal odbijač desno roko. Prepeljali so ga v bolnico.

Neprevidna kuharica kupi že zmleto kavo, previdna pa nikdar, ker hoče vedeti, kaj kupi. Zato zahteva žiko, ki je le v zrnih. Tako more ugotoviti, da je žika iz rži. In rž daje najbolj tečno in okusno hrano.

Požari vsled strele v Zireh. V noči od petka na soboto, minulega tedna je treščilo v hišo posestnika Loščarja v Zirovskem vrhu. Hiša je zgorela. Takoj

nato je udarila strela v Anžonov kozolec v Račevi in ga užgala. Pihal je vzhodni veter, ki je zanesel ogenj na streho hleva, hiše in shrambe za žito. Vsa ta poslopja so bila krita s slamo in so do tal pogorela. Iz hleva se je posrečilo rešiti 17 glav živile, le ena junica je zgorela. Skoda, ki daleč presega zavarovalnino, znaša 60 tisoč dinarjev. V soboto jutraj je pa treščilo v hišo Maksa Nagliča v Zireh. Strela sicer ni užgala ničesar, razmetala je pa opeko po strehi. To hišo je upepelila strela že pred tremi leti. Ne da bi užgala je zadela strela ta dan še več drugih poslopij.

Poročilo o občnem zboru društva diplomiranih babic priobčimo v prihodnji »Pravici«.

Deske so ga podsule. V tobačno tovarno v Ljubljani je pripeljal posestnik A. Suhadolc iz Dobrave visok voz desk. Ko je na dvorišču tovarne voz ustavil, so se deske naenkrat zrušile z voza na njega in ga dobesedno pokopale pod seboj. Suhadolc je dobil težke poškodbe na glavi in po obrazu, nakar so ga prepeljali z rešilnim vozom v bolnico.

Hroščevo leto. Letos je hroščevo leto. Vsled tega se bo pojavil rjavi hrošč povsod v velikih množinah. Veliki župan ljubljanske oblasti je izdal razglas, v katerem pozivlja župane, da ukrepanje vse potrebno glede pokončavanja hrošča.

Nesreča pri zidanju ceste. Osemnajstletni Rudolf Povše je tolkel kamenje na cesti pri Sv. Lambertu pri Litiji, kar se je zvalila nanj velika skala s strmine ter mu pomečkala levo nogo. Težko ranjenega so prepeljali z rešilnim avtomobilom v deželno bolnico.

Strop se je zrušil. V neki še nedograjeni hiši v Vinkovcih se je zrušil strop, ki je bil preveč obtežen z opeko. Strop je prevrnil dva zidova, ki sta pokopala pod seboj dva delavca in dve delavki. Eno delavko so izvlekli izpod ruševin mrtvo, ostale tri osebe pa težko ranjene. Zoper stavbnega mojstra je uvedena preiskava.

Izseljevanje iz naše države. Po statističnih podatkih ministrstva za socialno politiko se je izselilo leta 1926 iz naše države 18.230 oseb. Od teh je bilo 15.726 naših državljanov, 2054 pa inozemcev. Na Srbijo odpade 240 izseljencev, Vojvodino 3258, na Črno goro 244, na Hrvaško in Slavonijo 5631, na Dalmacijo 2923, na Slovenijo 1598, na Bosno in Hercegovino pa 812. Izselilo se je: v Kanado 4938, v Zedinjene države 4756, Avstralijo 1109, v Novo Zelandijo 350, v Argentinijo 3327, v Avstralijo 2756, v Chile 243, v Urugvaj 526, v Francijo 2000.

Nova tovarna v Gaberju. Tovarnar Westen gradi v Gaberju poleg svoje tovarne za posodo novo tovarniško poslopje, v katerem se bodo proizvajala umetna gnojila. Novo poslopje bo še to leto pod streho.

Krekova mladina.

VSEM KREKOVCEM
ZELI VESELO IN SREČNO ALELUJO
CENTRALA

Iz centralnega tajništva. Podružnicam smo te dni razposlali članske izkaznice. Ako bi jih katera ne prejela, naj to takoj sporoči centralnemu tajništvu. Rubriko, kakšen član je kdo (redni ali podporni), naj izpolnijo podružnični tajniki sami. — Okrožnico št. 4 pazno preglejte in vse potrebno ukrenite.

Ljubljana. V soboto zvečer ob osmih se bo vršila običajna velikonočna procesija pri sv. Jožefu. Dolžnost vsega članstva je, da se je polnoštevilno udeleži. Zbirališče je ob osmih zvečer v cerkvi, desno zadaj. — Na velikonočni ponedeljek imamo ob količkaj lepem vremenu izlet k Sv. Katarini. Člani naj se ob 7 udeležijo sv. maše pri frančiškanih. Zbirališče pred kavarno »Evropo«, odhod točno ob 7.45. Vzemite s seboj prehrano. Agitirajte za čim lepšo udeležbo!

Celje. V sredo 6. aprila se je vršilo pri nas skioptično predavanje, katerega je imel tov. akademik Koren in sicer »Odkritje Amerike in znamenitosti te privlačne dežele«. Predavanja se je udeležilo preko 40 članov in članic, ki so z velikim zanimanjem sledili predavateljevim izvajanjem. Želimo, da bi nas tov. Koren kmalu zopet posetil s kakšnim predavanjem in smo zelo hvaležni naši centrali v Ljubljani, ker nam vedno v vsakem oziru rada pomaga in gre na roko. — Sklep zadnjega občnega zbora

podružnice z dne 27. marca, naj bi se vršil nemški tečaj, se je začel udeleževati. Tečaj se je pričel v dveh skupinah, za začetnike in nadaljevalni. Vršijo se vsak ponedeljek in soboto. Tečaj vodi poštvalni g. prof. Drobne. Prvi tečaj obiskuje 18 članov in članic, drugi tečaj pa 13 članov in članic. Tečaj za stenografijo se prične jeseni, ker sedaj ni prostega nobenega dneva več v tednu. Tovariši delavci in delavke! Pridite med nas, pridružite se nam in izprevideli boste, da ste na pravi poti!

Dopisi.

Ljubljana. (Mestni delavci.) Sosvet, pa tudi g. vladni komisar na magistratu v Ljubljani, je res pravično rešil krivico mestnim delavcem pri cestnem nadzorstvu. Pri mestni pristavi pa imamo še mnogo pritožb glede praznovanja praznikov, glede nedeljskega počitka in sobotnega popoldanskega dela. Vložil smo že prošnje, da se nam popravi krivice, ki so nam jih prizadajali bivši gerenti, eksponenti SDS na mestnem magistratu. Če so popravili eno krivico, smo prepričani, da bodo možje, ki so se vsaj dosedaj pokazali objektivne, popravili tudi našo, ki ni najmanjša. Nismo tako občutljivi pri žepu kakor pri naši veri. Že močnejši ljudje kot bivši gerenti so si razbili glave na verskem polju, pa si jih bodo še. Čas in možnost je, gospodje, če le hočete, morete. — Pristaši SDS, ki se zadnji čas tako potegujejo za delavstvo in napadajo našega dr. Gosarja, so mestnim rokodelcem vzeli prostost sobotnega popoldneva. Krščanski socialisti so nam ga dali, socialisti pod dr. Peričem so ga obdržali, SDS pa nam ga je vzela. Sedanjí sosvet naj nam vrne vsaj to, kar smo že imeli. Upamo, da naš apel ne bo glas vpijočega v puščavi. — Električno, ki jo rabimo v službi, plačujemo na pristavi mestni uslužbenci sami. Kdaj je še kak uradnik kaj podobnega plačeval? G. komisar, ali ne vidite krivice, ki se godi mestnim uslužbencem na pristavi? Mislimo, da se človek v treh mescih že lahko znajde in se malo ogleda okrog sebe. Toliko za danes.

Zabukovec. V nedeljo 3. aprila se je vršil pri nas občni zbor Strokovne zveze rudarjev. Tov. Uranjek je poročal o dosedanjem delu odbora. Iz raznih posredovanj so člani razvideli požrtvovalno delo organizacije, posebno pa delo tov. Uranjeka, za kar mu izreka odbor najlepšo zahvalo. Naša organizacija je poslala tekom leta okrog 600 prošenj in vlog, ki so bile vse povoljno rešene. Izvoljen je bil naslednji odbor: Predsednik Gominšek Franc, tajnik Brezovšek Martin, blagajnik Turnšek Franc, odbornika Uranjek Jakob, Polak Franc in preglednika Prekoršek Stefan in Poteko Andrej. Pri slučajnostih se je sklenilo praznovati 1. maj z zborovanjem in se bo naprosilo govornika iz Ljubljane. S pozivom na naročbo na »Pravico« se je zaključil občni zbor.

Velenje. Da nam tukaj ni dolgčas, skrbi za zabavo sodrug Miroslav Pevec. Ta gospod, ki je postal po milosti nezavednih rudarjev pisar krajevne bratovske skladnice, si predstavlja, da je poklican vladati v Velenju vsem strankam in organizacijam. Najbolj ga boli to, da JSZ deli svoim brezposelnim članom podpore iz fonda DZ, on pa tega ne more, ker je tajništvo organizacije, kateri on pripada, sporočilo DZ, da sprejetega denarja organizacija ni razdelila med revno brezposelno delavstvo, »ker ne mara podpirati lenuhov«, ampak se je denar porabil v druge svrhe (!). (Kdo daje berno tovcem to pravico? V kake svrhe se je ta denar porabil? Op. ur.) To se sklada z glasovi, ki prihajajo iz Mežiške doline. Toda sodrug Pevec ni vaje pometati pred svojim pragom; on hodi od člana do člana naše organizacije in sprašuje, koliko podpore je kdo dobil iz fonda DZ. Dal si je napraviti tudi seznam pri DZ o teh podporah ter je objavil številke, kar je popolnoma v redu. Ni pa v redu to, da s. Pevec trdi, da teh podpor JSZ (oziroma tov. Zajc) ni razdelila in da si s. Pevec lasti pravico kontrole nad poslovanjem JSZ in da se mora njega vprašati, kako in komu naj se podpora da. — Da bo javnost prav informirana, ugotavljamo, da so se podpore nakazale tako, kot je obračunala JSZ DZ, zakar imamo na razpolago originalna potrdila. Ako so pa člani svoj čas poravnali ob priliki, ko so prejeli podpore, svoje obveznosti do »Pravice« in organizacije, in če so prosto-

voljno prispevali še v katere druge namene organizacije, je to njihova zadeva in so to storili prostovoljno sami, kar lahko dokažemo s tozadevnimi izjavami. Da bi pa vladal s. Pevec tudi čez žepe posameznikov in se vtikal v privatne zadeve rudarjev, to si pa menda vrhu vsega možja ne domišlja. Za danes naj to zadostuje. S. Pevec nas poziva, naj ga za njegove laži tožimo. Če bi bili mi maščevalni, bi se to bilo že zgodilo. Toda, kar se še ni zgodilo, se pa še prav lahko zgodi. Svoje organizacije ne bomo pustili blatiti! Gornje ugotovitve naj s. druga Peveca izpametujejo, če pa tega ne bo, bomo pa že poskrbeli za tako zdravilo, kakršnega obrekovalci zaslužijo. — Velenjčani.

Velenje. »Naprej« št. 13 z dne 2. aprila objavlja na 4. strani vsote podpor, katere je JSZ iz fonda DZ nakazala brezposelnim svojim članom v Velenju in tudi imena tistih, ki so te vsote prejeli. Na koncu navaja pod imenom »Nevesekdo« vsoto 2100 Din. Ker izgleda to, kakor da bi bil ta »Nevesekdo« kak brezposelni rudar ali pa, kakor da iz obračunov ni razvidno, kateri brezposelni rudarji so bili te vsote deležni, zato po svoji lastni volji, ne da bi se čutili odgovorni komu drugemu kot DZ, kako in komu smo brezposelne podpore razdelili, navajamo, da so iz te prve kvote, ki jo je nakazala JSZ v Velenje dne 30. aprila 1926, dobili po 100 Din brezposelne podpore iz fonda DZ sledeči brezposelni rudarji, člani JSZ v Velenju: 1. Avbreht Baltazar, 2. Krajnc Jože, 3. Kumer Martin, 4. Brglez Jože, 5. Rednak

Jože, 6. Rožič Jože, 7. Janežič Franc, 8. Janežič Justin, 9. Jurko Valentin, 10. Jerič Karel, 11. Lednik Lovro, 12. Lipnik Adolf, 13. Videmšek Jernej, 14. Melanšek Jakob, 15. Peččnik Jože, 16. Meh Franc, 17. Meža Jože, 18. Cvikel Miha, 19. Kodrun Anton, 20. Ramšak Jakob, 21. Jerič Martin. — Sodrugi Pevec je slab kontrolor. Pred nekaj dnevi je objavil s posebnim plakatom v Velenju, da je natančno kontroliral v DZ obračune brezposelnih podpor v Velenju. Če je bila ta kontrola tako izvrstna in natančna, da ni mogel kljub jasnemu razvidu dognati, da je JSZ 30. aprila 1926 poslala 2100 Din zgoraj omenjenim brezposelnim rudarjem v Velenje za brezposelnih podpor, potem je bolje, da se sodrugi Pevec v kontrolo, v knjige, predvsem pa v blagajniške knjige in razne sezname, za kar je potrebno vsaj nekaj, čeprav ne dosti znanja, ne vtika. Za te stvari je sposoben danes že vsak naš rudar. Če sodrugi Pevec ni za to sposoben, potem naj bo malo bolj ponižen, in si skuša to sposobnost pridobiti, do takrat pa se naj ravna po izreku: »Le čevlje sodi naj kopitar.« Če je sodrugi Pevec še kaj na srcu, naj se le oglasi, počasi ga bomo že poučili.

Čitajte »Pravico«!

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICE: TRG TABOR ŠT. 4, BORŠNIKOV TRG ŠT. 4.

Razno.

Največja električna naprava v Evropi. Ruska vlada hoče uresničiti že več let obstoječ in do podrobnosti izdelan načrt za izkoriščanje vodne moči reke Dnjeper in za ureditev njegove plovbenosti. To bi bila največja hidroelektrična naprava Evrope, ki bi dala 650.000 konjskih sil. Naša Fala jih da 40.000, Završnica 4500.

153 let stari Turk, enajstič poročen. Zaro Agha v Carigradu, star 153 let, ki je menda najstarejši človek na svetu, se je zopet poročil, ko je pokopal že deset žena in 27 otrok. Starček ima še tako dober spomin, da ve povedati dogodke, ki so se dogodili pred 143. leti.

Stekla mačka. Zanimiv slučaj mačke stekline se je pripetil prejšnji teden v vasi Podturjak pri Ljubljani. Posestnik Krempelj je imel zelo veliko mačko, ki pa je nenadoma pričela kazati vse znake stekline, grizla kamenje in les, nato je popadla domačo petletno deklico Karlino, jo težko ranila ter se potem zakadila v dva odrasla fanta, ki pa sta bila vsled svojih težkih plašev obvarovana pred njenimi vgrizi. Fanta sta mačko pobila z drogom na tla. Dospeli živinozdravniki je odposlal težko ranjeno deklico v Pasteurjev zavod v Celje, truplo mačke pa je preiskal in konstatiral visok štajdij stekline.

Ameriški premog. V Združenih državah so lani nakopali 663.290.000 ton premoga. Razen leta 1918 je to najvišja produkcija enega leta. Smrtni slučaj v premogokopih so se nekoliko zmanjšali v primeri s prejšnjimi leti. Na en milijon ton premoga je prišlo lani 3.78 smrtnih slučajev, leta 1925 pa 3.84. V celoti je izgubilo življenje v ameriških premogokopih leta 1926 2510 rudarjev.

Za kratek čas.

Samčev samogovor. »Ženitev ima dve strani — dobro in slabo. Dobro, da ni človek več sam, — slabo pa, da sta poleg dva.«

V dvomu. Sodnik: »Ali vas nič vest ne peče?« — Zatoženec: »Nekaj me grize celi dan, pa ne vem, če je to vest!«

Plemenit človek. A.: »Že tolikokrat sem te prosil, da mi vrni posojeni denar, pa vse zastoni!« — B.: »To delam le iz ljubezni do bližnjega, kajti bojim se, da bi ti začel lahkomišlno in potratno živeti, če bi toliko denarja naenkrat dobil.«

Se je zagovorila. Gospa novi služkinji, ki je prinesla na mizo samo prikuho: »Kje pa je meso?« — »Mačka ga je požrla!« — »Mačka? Katera mačka?«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1350 Din, za 100 lir 274.25 dinarjev, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 222.50 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.25 Din, za 100 šilingov 800 Din.

Pierre L'Ermitte:

24

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Ko pa je bil odšel gospod Hughe z gospo malo pogledat na strmo obalo... in ko je bila Melanija videla svetlo in veselo sobo, ki je bila pridržana za Marijo Durand, se je na mestu silovito raztogotila in Celestin je smatral kot vedno iz slabotnosti, da se ji mora pridružiti.

»Tako,« je vpila Melanija..., »meni ki sem že toliko let pri hiši..., meni, ki sem poštena..., meni, ki se ubijam..., meni, ki z eno besedo ginem pri tem, ko jih branim, meni dajo najbolj smrdljivo sobo cele vile in ponudijo najlepšo komu...? Zakaj, Celestin, saj vi končno poznate položaj... Saj veste... ali bolje ne... še ne veste, kaj je Marija Durand...«

»Res je...« odvrne Celestin.

»No, stvar je sila enostavna..., če mi ne dajo druge sobe, in sicer še danes, se odpeljem še nocoj z vlakom nazaj.«

Tudi Marija je bila šla pogledat morje.

Poznala je dobro Sredozemsko morje, manj pa Atlantsko. Tisti večer je bilo morje veličastno. V daljavi je zahajalo solnce liki ognjena hostija in rdečilo grebene valov; in na nebu sta se dvigala na vsaki strani kot velikanski bakli dva zlata oblaka, v katerih je svetloba po vsej priliki izžepala vso čarobnost svoje palete.

»Ah, kako je vendar to lepo!...« je govorila Marija sama pri sebi...

Za nekaj trenutkov se izgubi v gledanje. In to gledanje je sladko, in je že tolažba za marsikaj. Pred seboj vidi prijetno poletje, ko bodo manj drug na drugem in ko se bo njena duša, ki tako ljubi prirodo, končno nekoliko odpočila.

Nato se vrača počasi preko zelenih travnikov, trga cvetice, motri pasoce se močne krave in razmišlja, da je narava res naša prijateljica..., velika prijateljica!

S cveticami v nedrih, z nasmehom na ustnicah, z vztrajno veselostjo... z veselostjo kljub vsemu v očeh in skorajda tudi v srcu, odrine dekleta vrata v vilo, da bi šla pripravljat mizo, kar se postavi pred njo Melanija v vsej širokosti, s prekrizanimi rokami, kolikor pač dopušča njena obilnost, vsa napeta od zamere in ogorčenja.

»No, vi se pa res lahko pobahate, vi, da ste spretni! Kako ste se vendar zvedli...? Kakšne spletke ste pač zopet zasnovali, da so vam prisodili najlepšo sobo v hiši...?«

Prav v tem hipu se je vračala gospa čisto sama. Čula je dobro znano vpitje in stopala topot naravnost proti topu:

»Kaj je, Melanija?«

»To, da niti vi niti jaz ničesar več ne pomeniva tukaj! Ne ostaja nič drugega kakor zapreti svoje kovčge in oditi... Najlepša soba v hiši ni niti za gospoda niti za gospo, ampak za sobarico. Gospod Ludovik sam je smatral za potrebno, da se namesti pri vratih v paviljonu, kjer je še slabše kot pri Celestinu. Pa kaj to..., če je le go-spo-dič-ni dobro ustrezno! Kuharica... ta pa sploh ne pomeni ničesar več... Kaj zato, če je že dolga leta pri hiši... Če se izkaže vedno udano in pošteno... Če pada vsa utrujena koncem leta... Fej na vse to!... Go-spo-dič-na je tu zdaj vse... Kaj mi, mi smo gnile ribe!... Kajpada!... No, jaz pa pravim, da je to sramota... in da če pojde tako naprej, grem nazaj na vlak. Potem pa naj go-spo-dič-na kuha. In kako!... Saj si ne bi znala niti jajca na trdo skuhati!...«

Cela ta perioda je bila izgovorjena v eni sapi v veži pred vsemi ljudmi. Gospodu Hughu je stvar očitno sila neprijetna. Toda Marija stopi k Melaniji:

»Če sem prav razumela..., se jezite, ker imate sobo, ki vam ni všeč in bi radi imeli mojo...«

»Brezpogojno!... Ne želim, temveč hočem! To je moja pravica!... In biti morate res odurna spletkarica...«

»Ampak nikar se ne trudite dalje... Vzemite mojo sobo — pa naj bo konec... Celestin, ali mi hočete pomagati izveči moj kovčeg...?«

»Vi, v vsakem slučaju vam prepovedujem, da se dotaknete mojega!«

Da bi prekinila prepir, odide Marija neute-goma v sobo.

Melanija gleda na Celestina z grožnjo v očeh:

»Vi greste res...?«

Celestin se v svoji strahopetnosti zopet pomišlja. Iz zadrege ga reši gospa Hughe, rekoč:

»Pojdite ji pomagat... Vseeno se ne sme pustiti, da nosi to dekle svoj kovčeg čisto sama...«

»Gospa je res dobra...!« mrmra Melanija...

»Resnično, kovčeg te dragice je težak... Je celo jako težak...!«

»Delam, kar mislim, da moram storiti...« odgovori hitro gospa Hughe, ki v izvestnih trenutkih kakor je ta, le preveč čuti na svojem vratu napeto vrvico Melanijinih rok in jezika.

Toda ko je prispel Celestin v drugo nadstropje vile, je bila Marija Durand že privlekla svoj kovčeg po podu in ga postavila poleg Melanijinega.

Da bi mu odpustila, je prijel Celestin kovčeg kuharičin in ga nesel v mično sobo, ki jo je izbral

Ludovik Hughe za svojo Marijo Durand in ki jo je nebrizno izpolnjevalo solnce in jo toplo božalo z vsemi svojimi žarki, s sijajem vsega svojega veličastva...

Osemnajsto poglavje.

Melanijina soba, ki je postala nenadoma Marijina, je bila, vzemši jo v celoti, povsem sprejemljiva s svojim razgledom na odprto polje, četudi ne na morje.

Edina njena neprijetnost je bil hrapav, siv zid, ki ga je s trudom postavil na eni strani že umrli kmet, nekdanj nasprotnik Mathatiasovih, in ki se je maščeval, kakor je pač mogel.

Marija motri to sobo: znala se bo zadovoljiti tudi z njo. Ne zmeni se več za tako žrtev.

Bolj jo žali..., vse drugače stiska njeno mehko in čustveno dušo večno ponavljanje te sovražnosti od spodaj, ki je nikakor ne more razorožiti.

Izpraša si vest pred Bogom: nikoli ni storila ničesar žaljivega nasproti Melaniji... Nasprotno, čisto je iskala, zlasti v zadnjem času, prilike, da bi jo potolažila.

Zakaj torej to sovražstvo...? Ta zavist?...

A zavist, radi česa? Melanijo gospa Hughe boljše plača, več upošteva.

Marija motri svoj položaj od zaključka do zaključka in dobro razčleni vse posameznosti: so stvari, ki se dajo naslutiti, izven razuma, v skrivnostnem področju nezvestnih razodetij. Melanija je ovohala pri Mariji Durand neko premoč... Kakšno? Kakršnosibodi. Da le je. Zato pa kuharica napada, zbada, grize. To je postalo zanjo neposredno nujna potreba; nič in nihče je ne bo mogel dovesti k boljšemu čustvu.

In tu je vsa žalost tega neozdravljivega dušnega raka, ki se imenuje zavist, ki je povzročila, da je prvega, na zemlji rojenega človeka ubil lastni brat, čeprav jima je bil na razpolago, edino njima, ves svet!

Ona, uboga Marija Durand, je izročena tej pošasti, kot je v svojem bivšem aristokratskem okolju ni poznala.

Kako bi bil njen položaj drugačen, če bi jo bili njeni starši poučili!... Če bi jo bili oborožili z ozirom na bodoči boj za življenje... Če bi se bila lotila resnih študij, ki bi ji bile omogočile tako delo, ki je ne bi ponižalo.

Marija Durand se spomni sedaj praktične skušnje, ki jo je morala prestati pred gospodom župnikom. »Ali imate kaka spričevala...? — Ali znate računovodstvo? — stenografijo? — pisati na stroj? — obrtniško risanje? — umetniško risanje?...«

(Dalje.)

Vesele so članice

I. del. konzumnega društva

ker so dobile izplačan 3 % popust. Vsacega pol leta se izplača nad 800.000 kron kot povračilo članom.

Voščite svojim prijateljicam in tovarišicam vesele velikonočne praznike in jim povejte, da bodo prihodnjo velikonoč tudi one vesele, če pristopijo k našemu

konzumnemu društvu.